GS1 Czech Republic

BUDOUCNOST ZNAČENÍ ZBOŽÍ S PROMĚNNOU HMOTNOSTÍ

ÚVOD

Zboží s proměnnou hmotností je kategorií, která dlouhodobě vzdoruje moderním trendům ve značení. A to i přesto, že se jedná převážně o logisticky náročné čerstvé nebo ultračerstvé potraviny.

Jde vlastně o jedinou kategorii, která není značena standardními identifikačními čísly GTIN, ale tzv. váhovými EANy (RCN, čísla s omezeným využitím). Tato identifikační struktura se vyznačuje omezenou platností. **Nejedná se o globálně jednoznačnou identifikaci, ale o čísla s maximálně lokální působností.** Neobsahují totiž GCP (Global Company Prefix), který je základem globální unikátnosti všech identifikačních klíčů systému GS1. V dnešní době, kdy retail je doslova protkán moderními technologiemi, působí váhové EANy jako skutečný relikt počátku 90. let minulého století.

Principem tohoto způsobu identifikace je možnost zakódovat do čárového kódu každé jednotlivé položky, balíčku nebo volně loženého produktu konkrétní hmotnost nebo cenu. Jde o praktickou funkcionalitu, která spolehlivě funguje řadu let, ale v dnešní době již z mnoha důvodů nevyhovuje. Problémů je však hned několik.

NEJDE O GTIN

Protože se nejedná o globálně jednoznačnou identifikaci, tato čísla není možné využít v elektronických datových katalozích jako klíčové identifikátory, ke kterým je možno navázat produktová data. Obdobně obtížné je využít danou identifikaci v EDI komunikaci; vždy je potřeba nějakým způsobem „upravit“ standardní proces, aby bylo dosaženo dostatečné srozumitelnosti, která bude akceptovatelná pro zajištění spolehlivosti elektronických transakčních dokumentů.

ADMINISTRATIVNÍ NÁROČNOST

Obecně je potřeba věnovat správě číselníků váhových EANů potřebnou pozornost. Národní standard, v praxi spojený s **prefixem 29**, je spravován přímo GS1 Czech Republic. Všichni uživatelé, kteří jej v uplynulých třiceti letech využívali, vkládali do číselníku své produkty na základě písemné žádosti a poplatku. Pracovníci GS1 pak následně pečlivě posuzovali, zda žádost vyhovuje a produkt je možné zařadit nebo zda se jedná o produkt, který už v databázi existuje.

Druhou variantou váhových EANů jsou tzv. interní čísla uvozená **prefixem 28**. Jak už název napovídá,

veškerá administrativa je na straně společnosti, která interní čísla vydává. Obvykle jsou to obchodníci, kteří kombinací standardních a interních kódů nejčastěji řeší rozlišení obdobných produktů od různých výrobců nebo vlastní značkové výrobky. V každém případě je na nich veškerá odpovědnost za případné duplicity či jiné nepřesnosti.

MALÁ KAPACITA

Třetím, nikoli nevýznamným problémem váhových EANů je prostý fakt, že kapacita číselné řady není dostatečná. Ve struktuře váhového EANu jsou na identifikaci produktu vyhrazena pouze čtyři místa, tj. 10 tisíc možností. To se před třiceti lety zdálo jako nekonečně mnoho, ale dnes je tato číselná řada vyčerpána. V případě interních číselníků lze jen předpokládat, že jednotliví obchodníci ještě určitou volnou kapacitou disponují.

JAKÁ JE TEDY BUDOUCNOST?

Do budoucna je kategorie zboží s proměnnou hmotností, tedy čerstvé potraviny, typickým adeptem pro **přechod na značení pomocí 2D kódů**. To umožní využívání standardního identifikačního čísla GTIN, zároveň bude možné doplnit identifikaci o dynamická data, jako je šarže, datum použitelnosti nebo sériové číslo. Využití 2D kódů řeší nejenom většinu problémů spojených s váhovými EANy, ale zároveň je klíčem k zefektivnění celé řady procesů v náročném logistickém řetězci čerstvých potravin. Dnes, kdy panuje extrémní tlak na sledovatelnost a bezpečnost potravin, mohou benefity nabízené využíváním 2D kódů pomoci dodavatelům i obchodníkům zajistit **efektivní řízení zásob, omezení plýtvání potravinami nebo flexibilní cenotvorbu** založenou na automatickém sledování data použitelnosti. Skutečnost, že produkty budou mít přiděleno klasické identifikační číslo GTIN, podpoří také kvalitu a efektivitu order-to-cash procesů, zpřehlední EDI komunikaci a umožní publikaci sortimentu čerstvých potravin v elektronickém katalogu GDSN.

DŮLEŽITÉ OZNÁMENÍ

GS1 Czech Republic nebude od 1. 1. 2026 nadále vydávat standardní identifikační čísla pro zboží s proměnnou hmotností (číselná řada s prefixem 29).

JAKÁ BUDE PRAXE OD 1. LEDNA 2026?

Výrobci a dodavatelé čerstvých potravin, resp. celého sortimentu zboží s proměnnou hmotností, se od ledna roku 2026 budou muset přizpůsobit skutečnosti, že váhové EANy s prefixem 29 již nebudou nově vydávány.
V obchodní praxi bude možné využívat následující možnosti značení:

1. GS1 Czech Republic bude i nadále poskytovat podporu pro stávající uživatele standardního číselníku produktů s proměnnou hmotností, a to zejména v oblasti poradenství ohledně produktů již zařazených do číselníku. Identifikační čísla přiřazená a evidovaná v číselníku bude i nadále možno využívat v obchodní praxi.
Pouze bude zastaveno přidělování nových identifikačních čísel.

2. Výrobci, distributoři i obchodníci, kteří se rozhodnou pokračovat ve značení zboží s proměnnou hmotností pomocí váhových EANů, budou mít pro identifikaci nových produktů k dispozici výhradně interní číselné řady, tedy prefix 28 s identifikačními čísly přidělenými od obchodníka, kterému budou zboží dodávat.
Dodavatel bude mít pro stejný produkt různá identifikační čísla v závislosti na odběrateli.

3 PREFEROVANÉ ŘEŠENÍ pro značení zboží s proměnnou hmotností: využití 2D kódů, které umožní kódovat GTIN a dynamické informace, zejména datum použitelnosti, šarži nebo serializaci. Toto řešení předpokládá dohodu obchodních partnerů, jedná se o změnu většího rozsahu, ale benefity, které přinese jsou skutečně rozdílové:

- **LEPŠÍ SLEDOVATELNOST A BEZPEČNOST**

Díky 2D kódům je možné přesně sledovat původ a cestu potravin v dodavatelském řetězci. V případě potřeby lze rychle dohledat a stáhnout problematické produkty (např. při riziku kontaminace nebo nevyhovující kvalitě).

- **EFEKTIVNĚJŠÍ ŘÍZENÍ ZÁSOB**

2D kódy umožňují automatizované skenování při příjmu, skladování i prodeji, což pomáhá minimalizovat chyby při evidenci zásob a optimalizovat objednávky na základě skutečné poptávky.

- **OMEZENÍ PLÝTVÁNÍ POTRAVINAMI**

Sledování data exspirace pomocí 2D kódů pomáhá maloobchodníkům lépe řídit skladové zásoby a včas prodávat produkty před uplynutím doby spotřeby.

- **USNADNĚNÍ DIGITALIZACE A E-COMMERCE**

Pro on-line obchodování může být výhodou, že ve 2D kódu je uveden GTIN, což umožňuje daleko přesnější párování produktů s relevantními produktovými daty v elektronickém katalogu nebo v dodavatelských databázích.

Identifikace zboží s proměnnou hmotností pomocí 2D kódů přináší řadu výhod nejen pro obchodníky a výrobce, ale může významně vylepšit také **zákaznickou zkušenost**. Etikety čerstvých potravin jsou obvykle limitovány rozměry. Prostor využitelný pro tisk informací není obvykle přehnaně velký. Často se jedná také o volně ložené produkty. I zde nabízejí 2D kódy efektivní řešení: mohou propojit libovolný balíček nebo konkrétní produkt s informacemi na webu, dokáží podpořit serializaci nebo dokonce personalizaci produktů.

GS1 Czech Republic

GS1 Czech Republic
Na Pankráci 30
140 00 Praha 4

T: +420 227 031 261
E: info@gs1cz.org
www.gs1cz.org